

KONKLUZJE

Dotyczy: Konkluzje z 62. posiedzenia Rady EOG (Bruksela, 27 maja 2026 r.)

1. Sześćdziesiąte drugie posiedzenie Rady Europejskiego Obszaru Gospodarczego odbyło się 27 maja 2026 r. w Brukseli pod przewodnictwem cypryjskiego ministra energetyki, handlu i przemysłu Michalisa Damianosa, reprezentującego prezydencję Rady Unii Europejskiej. W posiedzeniu udział wzięli: minister spraw zagranicznych Norwegii Espen Barth Eide, minister spraw zagranicznych, środowiska i kultury Liechtensteinu Sabine Monauni, stały sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Islandii Martin Eyjólfsson, a także przedstawiciele Komisji Europejskiej i Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych. Członkowie Rady EOG omówili ogólne funkcjonowanie Porozumienia EOG i przeprowadzili debatę orientacyjną pt. „Zapewnienie konkurencyjności i zielonego wzrostu na rynku wewnętrznym”.
2. Rada EOG podkreśliła, że znaczenie Porozumienia EOG jako fundamentalnej podstawy stosunków między UE a państwami EOG–EFTA stale rośnie. Porozumienie wzmacnia wspólne wartości i zasady demokracji, zaangażowanie na rzecz międzynarodowego porządku opartego na zasadach, swobody osobiste, praworządność i prawa podstawowe.

3. Nawiązując do tych wspólnych wartości i zasad, Rada EOG podkreśliła, że utrzymanie międzynarodowego porządku opartego na zasadach wymaga również wspólnej reakcji na globalne wyzwania w zakresie bezpieczeństwa.
Członkowie Rady EOG potwierdzili swoje niezachwiane poparcie dla niezależności, suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy w jej granicach uznanych przez społeczność międzynarodową. Będą oni nadal wносить wkład w wysiłki na rzecz pokoju, w szczególności za pośrednictwem koalicji chętnych i we współpracy ze Stanami Zjednoczonymi, oraz będą nadal – w koordynacji z partnerami o zbliżonych poglądach i sojusznikami – udzielać Ukrainie i jej obywatelom kompleksowego wsparcia politycznego, finansowego, gospodarczego, humanitarnego, wojskowego i dyplomatycznego, w tym poprzez intensyfikowanie swoich globalnych zabiegów. Wyrazili również poparcie dla kompleksowego, sprawiedliwego i trwałego pokoju, opartego na Karcie Narodów Zjednoczonych i na prawie międzynarodowym.
4. Rada EOG pozytywnie odniosła się do dialogu politycznego prowadzonego na szczeblu ministerialnym między Wysokim Przedstawicielem Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa a ministrami spraw zagranicznych Islandii, Liechtensteinu i Norwegii, w ramach którego uczestnicy przeprowadzili nieformalną wymianę poglądów na temat aktualnych kwestii związanych z polityką zagraniczną będących przedmiotem wspólnego zainteresowania. Podkreśliła znaczenie dalszego stosowania praktyki polegającej na tym, aby do udziału w dialogach politycznych prowadzonych wspólnie z grupami roboczymi Rady UE zapraszać urzędników z państw EOG–EFTA.
5. Rada EOG podkreśliła, że w czasach niepewności geopolitycznej kluczowe znaczenie ma zwiększenie bezpieczeństwa, odporności, autonomii strategicznej i konkurencyjności wszystkich 30 państw, które są częścią rynku wewnętrznego, oraz osiągnięcie wymiernych rezultatów dla europejskich obywateli i przedsiębiorstw. Uwypukliła znaczenie silnego i sprawnie funkcjonującego rynku wewnętrznego, opartego na czterech swobodach oraz na równych i sprawiedliwych warunkach konkurencji dla przedsiębiorstw, zapobiegającego szkodliwym praktykom i wspierającego warunki dla wzrostu gospodarczego i nowych miejsc pracy w całym EOG.
6. Rada EOG podkreśliła, że UE i państwa EOG–EFTA mają wspólny interes polegający na zachowaniu integralności rynku wewnętrznego oraz utrzymaniu równych warunków działania, w miarę jak opracowywane są nowe polityki i inicjatywy w celu przewyciężenia aktualnych wyzwań geopolitycznych.

7. Rada EOG podkreśliła znaczne korzyści, które oferuje rynek wewnętrzny, oraz znaczenie bliskiej współpracy między UE i państwami EOG–EFTA; przyjęła w tym kontekście z uznaniem pozytywny wkład wniesiony przez państwa EOG–EFTA w proces wypracowywania decyzji dotyczący unijnych przepisów i programów mających znaczenie dla EOG. Podkreśliła, że wkład ten wspiera nasz wspólny interes, którym są przejrzyste i dobrze przygotowane polityki. Ponadto Rada EOG podkreśliła, jak ważne jest, by zapraszać ministrów państw EOG–EFTA na stosowne nieformalne posiedzenia ministerialne i konferencje ministerialne. Wyraziła uznanie dla prezydencji cypryjskiej za kontynuację tej praktyki, dodając, że będzie wdzięczna za jej kontynuowanie również przez nadchodzącą prezydencję.
8. Rada EOG dostrzegła bieżące wyzwania w handlu międzynarodowym w czasach, gdy globalne łańcuchy dostaw są pod presją; potwierdziła też swoje zaangażowanie na rzecz otwartego, uczciwego i zrównoważonego handlu oraz podkreśliła znaczenie systemu handlowego opartego na zasadach. Członkowie Rady EOG uzgodnili, że będą ściśle współpracować w celu osiągnięcia znaczących rezultatów działań podjętych w związku z wynikami 14. Konferencji Ministerialnej Światowej Organizacji Handlu, która odbyła się w marcu w Kamerunie.
9. Rada EOG uznała konieczność kontynuowania bieżących prac mających na celu zmniejszenie liczby aktów UE oczekujących na włączenie do Porozumienia EOG, w celu zapewnienia pewności prawa i jednolitości w EOG zgodnie z art. 102 Porozumienia EOG. Jednocześnie odnotowała jednak, że zaległości utrzymują się na wysokim poziomie i podkreśliła potrzebę zwiększenia wysiłków i utrzymania bliskiej współpracy mającej na celu szybkie włączenie dossier, które od dawna pozostają niewdrożone, w celu zapewnienia pewności prawa i jednolitości w EOG oraz prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego. Rada EOG podkreśliła również znaczenie zapewnienia terminowej transpozycji unijnego dorobku prawnego do krajowych systemów prawnych.

10. Rada EOG podkreśliła znaczenie ścisłej współpracy między UE a państwami EOG–EFTA w celu wzmocnienia bezpieczeństwa gospodarczego i odporności gospodarczej. Uznając, że Porozumienie EOG nie obejmuje polityki handlu zagranicznego i polityki celnej, Rada EOG z zadowoleniem przyjmuje jednak kontynuację dyskusji na temat ścisłej współpracy w obszarach polityki nieobjętych zakresem Porozumienia EOG, w tym rozważań, jakie podejście do tych kwestii będzie najlepsze, by zapewnić konkurencyjność i zachować integralność rynku wewnętrznego.
11. Rada EOG podkreśliła, jak ważne dla wzmocnienia konkurencyjności rynku wewnętrznego jest zapewnienie otoczenia przyjaznego przedsiębiorstwom, w tym MŚP, oraz innowacjom, a także zmniejszenie strategicznych zależności w sektorach wrażliwych. Z zadowoleniem przyjęła wysiłki na rzecz uproszczenia przepisów i zmniejszenia obciążeń administracyjnych za pomocą pakietów zbiorczych bez uszczerbku dla przewidywalności, celów polityki, wysokich standardów czy integralności rynku wewnętrznego, a także ambicji Paktu dla czystego przemysłu mających na celu przekształcenie dekarbonizacji w czynnik napędzający wzrost europejskiego przemysłu. Jednocześnie Rada EOG z zadowoleniem przyjmuje apele o dalsze pakiety zbiorcze i inicjatywy uproszczeniowe.
12. Rada EOG podkreśliła znaczenie dalszej ścisłej współpracy między UE a państwami EOG–EFTA w realizacji ich odnośnych celów w dziedzinie klimatu i bioróżnorodności oraz w respektowaniu celów porozumienia paryskiego i globalnych ram różnorodności biologicznej z Kunmingu/Montrealu.
13. Rada EOG uznała kluczowe znaczenie bezpiecznych, pewnych, przystępnych cenowo, zrównoważonych i niskoemisyjnych dostaw energii oraz ochrony europejskiej infrastruktury energetycznej przed zagrożeniami hybrydowymi i o innym charakterze. Podkreśliła, że kompleksowa strategia obniżania emisyjności i zwiększania konkurencyjności powinna oferować przemysłowi większą przewidywalność i służyć przyciągnięciu przedsiębiorstw do Europy oraz rozwijaniu przez nie działalności i zatrzymaniu ich w Europie. Rada EOG podkreśliła również potrzebę pełnego wykorzystania w EOG znacznego potencjału niskoemisyjnych źródeł energii, które są bezpieczne i zrównoważone, w szczególności poprzez pogłębienie integracji rynku i dalszą współpracę transgraniczną, przyczyniając się tym samym do osiągnięcia globalnego celu, jakim jest potrojenie mocy wytwórczej energii odnawialnej i wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego Europy.

14. Rada EOG podkreśliła kluczową rolę ustalania opłat za emisję gazów cieplarnianych w czystej transformacji oraz stałą współpracę między UE a państwami EOG-EFTA w zakresie rozwoju unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji; odnotowała także zbliżającą się ocenę dostępności połączeń lotniczych w przypadku wysp, regionów najbardziej oddalonych i terytoriów oddalonych, z uwzględnieniem konkurencyjności i ucieczki emisji, a także wpływu na środowisko i klimat. Z zadowoleniem przyjęła trwające prace nad włączeniem państw EOG–EFTA do mechanizmu dostosowania cen na granicach z uwzględnieniem emisji dwutlenku węgla, a także cele dotyczące ekologicznej transformacji w sektorze transportu i odnośne akty prawne zawarte w pakiecie „Gotowi na 55”.
15. Rada EOG przyjęła do wiadomości pakiet na rzecz mobilności wojskowej i podkreśliła znaczenie zapewnienia bliskiej współpracy w odniesieniu do tych jego aspektów, które dotyczą państw EOG–EFTA i Porozumienia EOG.
16. Rada EOG podkreśliła znaczenie konkurencyjnej, sprawiedliwej i odpornej transformacji cyfrowej oraz wzmocnienia pozycji Europy w dziedzinie strategicznych technologii cyfrowych. Podkreśliła, że ochrona wolności i pluralizmu mediów oraz niezależności redakcyjnej, a także ochrona dziennikarzy mają zasadnicze znaczenie dla dobrze funkcjonującego społeczeństwa demokratycznego w erze cyfrowej. Rada EOG podkreśliła, jak ważne jest planowane wkrótce włączenie do Porozumienia EOG aktu o usługach cyfrowych (DSA) i aktu o rynkach cyfrowych (DMA). Rada EOG zwróciła także uwagę na to, jak ważne są wzmocnienie cyberbezpieczeństwa i zwiększenie koordynacji oraz ochrona ludzi, instytucji i infrastruktury krytycznej przed zagrożeniami hybrydowymi.
17. Dostrzegając potencjalne korzyści gospodarcze, środowiskowe i społeczne, jakie może przynieść sztuczna inteligencja (AI), Rada EOG podkreśla znaczenie włączenia do Porozumienia EOG oraz skutecznego i spójnego wdrożenia aktu w sprawie AI, przy jednoczesnym uwolnieniu pełnego potencjału Europy w zakresie AI, jak przewidziano w inicjatywach takich jak strategia w sprawie zastosowania AI, Plan na rzecz kontynentu sztucznej inteligencji i strategia na rzecz europejskiej unii danych. W tym kontekście Rada EOG podkreśla potrzebę stworzenia warunków sprzyjających innowacjom, zapewnienia dostępu do wysokiej jakości danych i zdolności obliczeniowych oraz wzmocnienia europejskiego ekosystemu sztucznej inteligencji w celu zwiększenia konkurencyjności i odporności.

18. Rada EOG podkreśliła, jak istotny jest wymiar społeczny Porozumienia EOG, który obejmuje kwestie dotyczące prawa pracy, bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy oraz równouprawnienia płci.

Z zadowoleniem przyjęła postępy we wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych, który stanowi ramy służące budowie bardziej inkluzywnej, odpornej i konkurencyjnej Europy. Rada EOG uznała również znaczenie ściślejszej współpracy w dziedzinie zdrowia. W tym kontekście Rada EOG podkreśliła znaczenie wspierania innowacji w sektorach zdrowia i nauk biologicznych w Europie, z korzyścią dla pacjentów i systemów opieki zdrowotnej. Rada EOG oczekuje na wdrożenie unijnego prawodawstwa farmaceutycznego i europejskiej przestrzeni danych dotyczących zdrowia, a także na ściślejszą współpracę w zakresie gotowości i reagowania w dziedzinie zdrowia.

19. Bez uszczerbku dla toczących się na szczeblu UE negocjacji w sprawie nowych wieloletnich ram finansowych Rada EOG wezwała do stałego dialogu na temat przygotowań programów UE na kolejny okres finansowy (2028–2034) z myślą o zapewnieniu wczesnego włączenia nowych rozporządzeń programowych do Porozumienia EOG, biorąc pod uwagę prawo państw EOG–EFTA do udziału, jak przewiduje to Porozumienie EOG.

20. Rada EOG przypomniwała, że Porozumienie EOG przewiduje udział w rynku wewnętrznym i w tym kontekście przypomniwała też, że poprzez Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy państwa EOG–EFTA przyczyniają się do zmniejszania różnic społecznych i gospodarczych w EOG z korzyścią dla umawiających się stron w celu wspierania stałego i zrównoważonego umacniania stosunków handlowych i gospodarczych między wszystkimi umawiającymi się stronami Porozumienia EOG zgodnie z jego art. 115. Rada EOG odniosła się z aprobatą do zawarcia dwustronnych protokołów ustaleń i umów programowych między państwami EOG–EFTA a większością państw będących beneficjentami w celu określenia jasnych ram i harmonogramu skutecznego i terminowego wdrażania funduszy. Rada EOG wyraziła też oczekiwanie, że szybko zostaną zawarte dwustronne protokoły ustaleń z wszystkimi państwami będącymi beneficjentami.

21. Rada EOG podkreśliła, że umawiające się strony ocenią, w świetle art. 10 protokołu 38D, czy należy zająć się różnicami gospodarczymi i społecznymi w EOG, i w oparciu o tę ocenę rozpoczną negocjacje w sprawie kolejnych mechanizmów finansowych na długo przed końcem obowiązywania mechanizmów finansowych na lata 2021–2028, tak by uniknąć luk we wdrażaniu i umożliwić efektywne i skuteczne programowanie przyszłej perspektywy finansowania.
22. Członkowie Rady EOG podkreślili, jak bardzo istotna jest konstruktywna i inkluzywna współpraca w dziedzinie rybołówstwa, która powinna być zrównoważona i obopólnie korzystna, zwłaszcza w odniesieniu do zrównoważonego zarządzania stadami w północno-wschodnim Atlantyku będącymi przedmiotem wspólnego zainteresowania. Dostrzegli, jak ważne jest, by dalej zajmować się wspólnymi nierozstrzygniętymi kwestiami z zakresu polityki rybołówstwa z myślą o ich rozwiązaniu, uznając jednocześnie znaczenie dwustronnych dialogów w kontekście zarządzania rybołówstwem. Ponadto członkowie podkreślili potrzebę podjęcia środków mających na celu ograniczenie nielegalnych i niezrównoważonych połowów na północno-wschodnim Atlantyku.
23. Członkowie Rady EOG z ubolewaniem odnotowali poważne pogorszenie stanu stada makreli w północno-wschodnim Atlantyku oraz potwierdzili, jak istotne jest osiągnięcie w odpowiednim czasie kompleksowego i sprawiedliwego porozumienia dotyczącego podziału uprawnień między wszystkie państwa nadbrzeżne.
24. Rada EOG potwierdziła zobowiązania określone w protokole 9 do Porozumienia EOG w sprawie handlu rybami i innymi produktami morza.
25. Rada EOG przypomniała o zobowiązaniu przyjętym przez umawiające się strony zgodnie z art. 19 Porozumienia EOG i wezwała je do kontynuowania dialogu z myślą o dokonaniu przeglądu warunków handlu produktami rolnymi w celu stopniowej liberalizacji handlu rolnego w ramach prowadzonej przez nie polityki rolnej. Rada EOG zachęciła umawiające się strony, by przeprowadziły nowy przegląd systemu handlu przetworzonymi produktami rolnymi w ramach art. 2 ust. 2 i art. 6 Protokołu 3 do Porozumienia EOG w celu dalszego wspierania handlu w tym obszarze.